

KURATORIUM OŚWIATY
W KRAKOWIE

Małopolski Konkurs Historyczny

dla uczniów szkół podstawowych
województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2020/2021

**„Od PRL-u do III Rzeczypospolitej.
Polska i Polacy w latach 1944-1989”**

Etap wojewódzki

Klucz odpowiedzi

Zadanie 1 (3 punkty)

Do podanych definicji dopasuj pojęcia:

- A. Forma rządów, w której pełnia władzy należy tylko do jednej osoby to: **Tyrania/2**
- B. Forma rządów, w której tylko nieliczne, wybrane rodziny decydowały o rządzeniu to: **Oligarchia/1**
- C. Forma rządów, w której na sposób rządzenia wpływ posiada maksymalnie duża grupa obywateli to: **Demokracja/3**

1. Oligarchia

2. Tyrania

3. Demokracja

Zadanie 2 (5 punktów)

Wskaż poprawne odpowiedzi:

- 1. Twórcą eposów Iliada i Odyseja był:
a) Homer
b) Sofokles
- 2. Według tradycji Rzym został założony w 753 p.n.e. przez:
a) Remusa
b) Romulusa
- 3. Osiągnięciem cywilizacyjnym Arabów była:
a) igła magnetyczna
b) algebra
- 4. Cesarzem Rzymskim Narodu Niemieckiego w 962 roku został:
a) Otton I
b) Otton III
- 5. Wielka schizma wschodnia miała miejsce w:
a) 1045 roku
b) 1054 roku

Zadanie 3 (4 punkty)

Przyporządkuj style architektoniczne do budowli przedstawionych na zdjęciach.

Wikimedia commons

1. gotyk/B

Wikimedia commons

2. romanizm/A

CC BY-SA 3.0 PL

3. barok/D

CC BY-SA 3.0

4. renesans/C

A. romanizm

B. gotyk

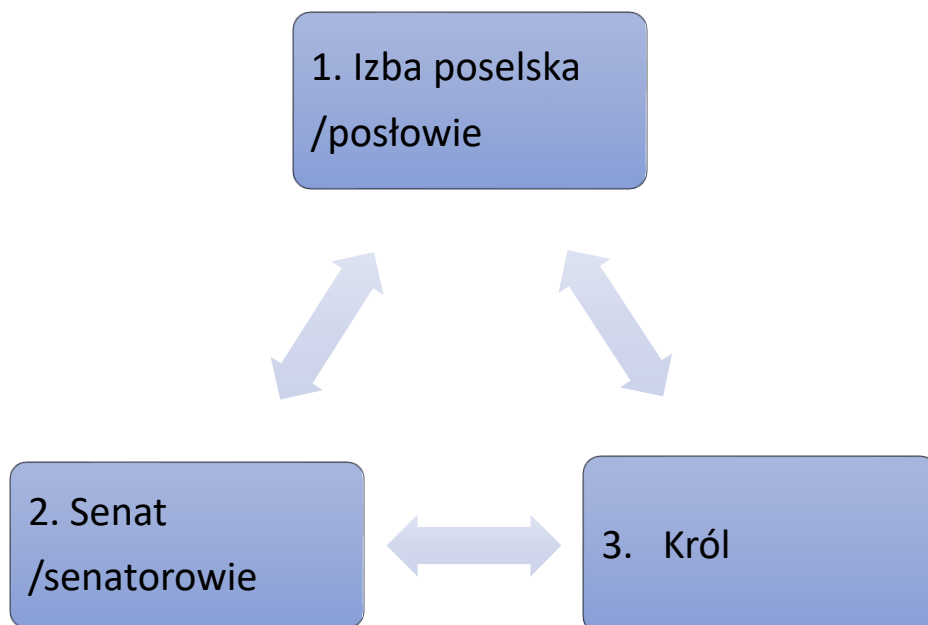
C. renesans

D. barok

Zadanie 4 (3 punkty)

Wpisz brakujące informacje (wymień 3 stany sejmujące):

„Sejm walny był najważniejszym organem władzy w państwie polskim w XVI wieku.
Tworzyły go 3 stany sejmujące:

Nie jest ważne pod jakim numerem uczeń/uczennica umieści w/w informacje.

Zadanie 5 (3 punkty)

Do zamieszczonych w tabeli wydarzeń dopasuj władców, za panowania których miały one miejsce:

1. Podpisanie Unii Lubelskiej	2. Bitwa pod Kircholmem	3. Obrona Jasnej Góry
Zygmunt II August / B	Zygmunt III Waza / C	Jan Kazimierz / A

A. Jan Kazimierz B. Zygmunt II August C. Zygmunt III Waza D. Zygmunt I Stary

Zadanie 6 (4 punkty)

Przyporządkuj zamieszczone poniżej fragmenty tekstów literackich i hasła do dat wydarzeń, których dotyczą:

1. „Warszawskie dzieci pójdziemy w bój. Za każdy kamień Twój, Stolico, damy krew!” - **D/1944**
2. „Powstań Polsko skrusz kajdany”, „Na Belweder” – **C/1830**
3. „Witaj majowa jutrenko” – **A/1791**
4. „Z ziemi włoskiej do Polski” – **B/1797**

Zadanie 7 (4 punkty)

Przyporządkuj do poniższych uniwersytetów II Rzeczypospolitej miasta, w których znajdowały się (znajdują się) ich główne siedziby:

1. Uniwersytet Jagielloński	B. Kraków
2. Uniwersytet im. Stefana Batorego	E. Wilno
3. Uniwersytet im. Jana Kazimierza	C. Lwów
4. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	D. Poznań

A. Warszawa B. Kraków C. Lwów D. Poznań E. Wilno

Zadanie 8 (1 punkt)

Wskaż, które z przedstawionych wydarzeń było pierwsze (1), a które chronologicznie ostatnie (4):

A. Pakt Ribbentrop - Mołotow	4
B. Remilitaryzacja Nadrenii	1
C. Układ monachijski	
D. Anschluss Austrii	

Zadanie 9 (1 punkt)

Zaznacz, które z poniższych zjawisk nie miało miejsca pod okupacją sowiecką:

- a) Paszportyzacja
- b) Deportacje do łagrów
- c) Zorganizowanie zmanipulowanych wyborów
- d) Akcja pacyfikacyjna na Zamojszczyźnie

Zadanie 10 (3 punkty)

Wskaż poprawne odpowiedzi:

1. Decyzja o budowie Nowej Huty zapadła podczas realizacji przez władze:
 - a) Planu 3-letniego
 - b) Planu 4-letniego
 - c) Planu 5-letniego
2. Podejmując decyzję o budowie Kombinatu metalurgicznego Nowa Huta na pewno nie kierowano się przesłankami:
 - a) ideologicznymi
 - b) politycznymi
 - c) społecznymi
 - d) ekologicznymi
3. Symbolem ludowego bohatera – budowniczego Nowej Huty stał się:
 - a) Piotr Ożański
 - b) Wincenty Pstrowski
 - c) Stanisław Sołdek

który w ciągu ośmiu godzin – według oficjalnych danych, potrafił położyć z pięcioma pomocnikami 34728 cegieł, osiągając 525% normy.

Zadanie 11 (3 punkty)

Napisz, w jakim mieście zrobiono poniższe ilustracje:

Fotopolska.eu

A. Warszawa/2

Wystawa Biura Edukacji Publicznej IPN

B. Kraków/1

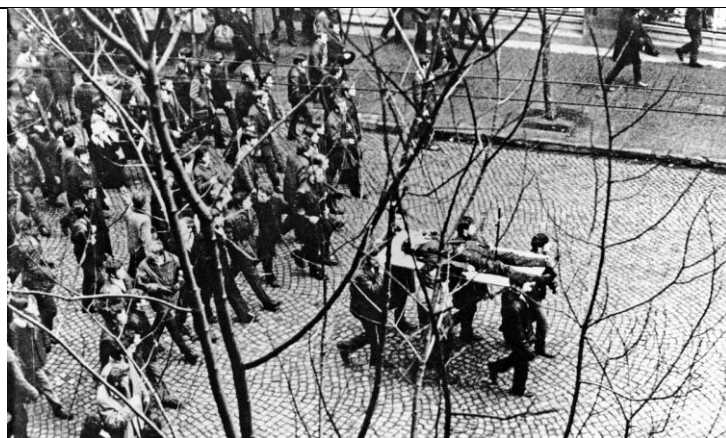

Foto: Edmund Pepliński / PAP

C. Gdynia/4

1. Kraków

2. Warszawa

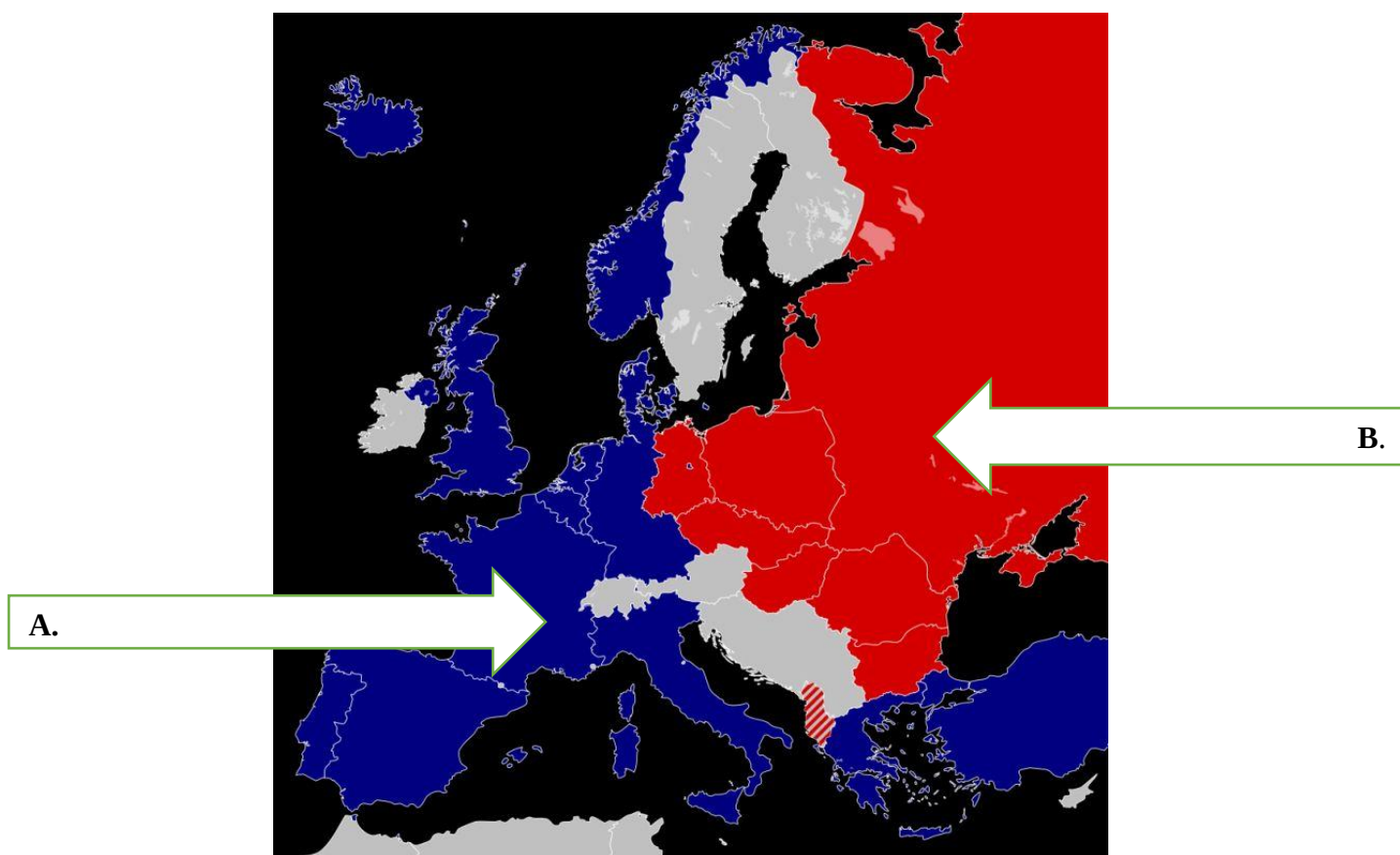
3. Gdańsk

4. Gdynia

5. Poznań

Zadanie 12 (2 punkty)

Podaj pełne nazwy zaznaczonych na mapie organizacji polityczno-wojskowych.

aut. Alphathon, opublikowano na licencji Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported

A. Organizacja Traktatu (Paktu) Północnoatlantyckiego/ Sojusz (Pakt) Północnoatlantycki/ North Atlantic Treaty Organization/ **(Nie należy uznawać odpowiedzi - NATO).**

B. Układ Warszawski/ Układ o Przyjaźni, Współpracy i Pomocy Wzajemnej.

Zadanie 13 (1 punkt)

Wskaż poprawną odpowiedź:

„Jesień Ludów” to pojęcie opisujące falę rewolucyjnych zmian, które przetoczyły się przez kraje Europy środkowo-wschodniej. Pojęcie to obejmuje zburzenie muru berlińskiego, „aksamitną rewolucję” w Czechosłowacji, obalenie władzy komunistów na Węgrzech i w Bułgarii oraz krwawe powstanie w Rumunii i obalenie w grudniu dyktatora Nicolae Ceaușescu. Wymienione powyżej wydarzenia miały miejsce w roku:

- a) **1989**
- b) 1990
- c) 1991

Zadanie 14 (1 punkt)

Wskaż poprawną datę:

Fot.AIPN

Przedstawione na ilustracji wydarzenie miało miejsce na terenie Nowej Huty w roku:

- a) 1956
- b) **1960**
- c) 1968

Zadanie 15 (2 punkty)

Wpisz brakujące informacje:

Hasła: „Wrona Orła nie pokona”, WRON grabarzem praw człowieka”, „Wracaj Edek, będziem kwita, lepszy złodziej niż bandyta” odnoszą się do stanu wojennego, który rozpoczął się (podaj dzień/miesiąc/rok) **13 grudnia 1981 roku**, a zakończył (podaj dzień/miesiąc/rok) **22 lipca 1983 roku**.

Zadanie 16 (1 punkt)

Wskaż nazwę organizacji przedstawionej w opisie:

„Utworzony we wrześniu 1976 roku przez Jerzego Andrzejewskiego, Stanisława Barańczaka, Jana Józefa Lipskiego i Antoniego Macierewicza. Jego członkowie nieodpłatnie bronili oskarżonych w sądach, organizowali zbiórki podpisów na rzecz ich uwolnienia. Zbierali również pieniądze dla rodzin osób wyrzuconych z pracy.”

A. Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela

B. Komitet Obrony Robotników

C. Studencki Komitet Solidarności

Zadanie 17 (1 punkt)

Wskaż, która z wymienionych poniżej osób nie działała w Wolnych Związkach Zawodowych na Wybrzeżu:

- a) Stanisław Pyjas
- b) Andrzej Gwiazda
- c) Anna Walentynowicz

Zadanie 18 (1 punkt)

Przeczytaj poniższy tekst i podaj imię i nazwisko osoby zastrzelonej:

„13.X.1982 roku podczas rozpędzania demonstracji w Nowej Hucie, kpt. Andrzej Augustyn postrzelił z pistoletu 20-letniego hutnika [...]. *Zbiegają się ludzie. Jacyś młodzi układają chłopca na ławce. Nadbiega ksiądz, jest przygotowany sanitariusz. W „Arce” ksiądz Gorzelany informuje wiernych, że przed chwilą postrzelony został młody człowiek”.*

- a) Zbigniew Godlewski
- b) Grzegorz Przemyk
- c) Bogdan Włosik

Zadanie 19 (3 punkty)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe (podkreśl poprawną odpowiedź):

1. Liderem ruchu na rzecz uwolnienia Indii spod władzy brytyjskiej był chiński przywódca Mahatma Gandhi, stojący również na czele Indyjskiego Kongresu Narodowego. (Prawda/Falsz)
2. Władze wschodnich Niemiec chcąc zlikwidować drogę ucieczki z NRD do RFN, w sierpniu 1971 roku wzniosły mur wokół Berlina Wschodniego. (Prawda/Falsz)
3. Deklaracja Schumana to plan przedstawiony 9 maja 1950 r. przez ministra spraw zagranicznych Francji Roberta Schumana, który doprowadził do powstania Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, z której wyłoniła się Wspólnota Europejska. (Prawda/Falsz)

Zadanie 20 (4 punkty)

Uzupełnij tabelkę, wpisując poprawnie imię i nazwisko przedstawionych w niej osób:

1. Więzień łagrów na Kołymie, żołnierz 3 Dywizji Strzelców Karpackich. Naczelnik harcerzy i przewodniczący ZHP. Objął urząd Prezydenta 19 lipca 1989 roku. 22 grudnia 1990 roku przekazał insygnia władzy Lechowi Wałęsie kończąc w symboliczny sposób misję polskiej emigracji niepodległościowej.	C. Ryszard Kaczorowski
2. Minister Spraw Zagranicznych Rządu RP na uchodźstwie (1941-1945). Przewodniczący Rady Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego w Londynie. 8 kwietnia 1979 roku objął urząd Prezydenta. Zmarł w Londynie, pochowany został w Rogalinie w Polsce. Wolnej Rzeczypospolitej zapisał cały swój majątek	D. Edward Raczyński
3. Przywódca PSL i premier rządu na uchodźstwie. W 1945 roku powrócił z emigracji i przystąpił do rządu tworzonego wraz z komunistami, w którym został jego wicepremierem. Rozbudowane przez niego PSL stało się silną partią opozycyjną. W obawie przed aresztowaniem uciekł z kraju, włączając się aktywnie w życie polskiej emigracji.	A. Stanisław Mikołajczyk
4. Zwolennik „polskiej drogi do socjalizmu”. W 1956 roku objął funkcję I sekretarza PZPR. W marcu 1968 roku zdławił protesty intelektualistów i studentów, rozpętując nagonkę antysemicką. Po rewolucji grudniowej 1970 roku na Wybrzeżu usunięty ze stanowiska.	B. Władysław Gomułka

- A. Stanisław Mikołajczyk
- B. Władysław Gomułka
- C. Ryszard Kaczorowski
- D. Edward Raczyński

Zadanie 21 (4 punkty)

Dopasuj zamieszczone pojęcia do podanych definicji:

- A. Publikacje wydawane nielegalnie w tzw. „drugim obiegu”.
- B. Urzędowe kontrolowanie prasy, książek, radia, telewizji w celu usunięcia z nich treści, których władza nie chce upowszechniać.
- C. Powstałe w latach 70-tych sklepy, w których można było kupić brakujące towary płacąc za nie obcą walutą lub specjalnymi bonami banku PEKAO.
- D. Oczyszczenie z zarzutów osoby niewinnie skazanej i przywrócenie jej odebranych praw.

1. Pewex 2. Bibuła 3. Rehabilitacja 4. Cenzura 5. Tomex 6. Repatriacja

A – 2 B – 4 C – 1 D - 3

Zadanie 22 (6 punktów)

Przyporządkuj podane wydarzenia do okresów wskazanych w tabeli:

Lata 60-te XX wieku	Jesień 1980 roku
1 – B	4 - A
2 - D	5 - C
3 - E	6 - F

- A. Zgoda władz państwowych na emisję radiową Mszy św. dla chorych z kościoła św. Krzyża w Warszawie
- B. Likwidacja niższych seminariów duchownych
- C. Liberalizacja zasady wyrażania zgody na budowę nowych świątyń
- D. Zakaz tworzenia nowych parafii i kościołów
- E. „Aresztowanie” kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej
- F. Zwiększenie przydziału papieru dla *Tygodnika Powszechnego*.

Zadanie 23 (3 punkty)

Dopasuj postaci do poniższych notatek biograficznych:

A. W 1972 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Od 1980 roku wspierał środowisko robotnicze. Będąc w parafii św. Stanisława Kostki w Warszawie, odprawiał msze za ojczyznę, stając się z czasem kapłanem Solidarności. W październiku 1984 roku porwany i brutalnie zamordowany przez funkcjonariuszy SB – **4. ks. Jerzy Popiełuszko**

B. Założyciel w 1957 roku Krucjaty Wstrzemięźliwości, aresztowany za swoją działalność duszpasterską, po wyjściu z więzienia organizator Ruchu Światło-Życie, zwanego popularnie Ruchem Oazowym. „Przez ponad trzydzieści lat swojej historii wypracował nie tylko zręb ideałów, ale także wieloletni program formacji religijnej swych członków, różnorakie formy apostołskiego zaangażowania i specyficzną metodę wychowawczą” – **1. ks. Franciszek Blachnicki**

C. Proboszcz kościoła św. Karola Boromeusza na Powązkach, szczególnie znienawidzony przez władze za przywracanie pamięci na temat losów Polaków pomordowanych w czasie II wojny światowej na Wschodzie. Dzięki jego pomocy na cmentarzu Powązkowskim powstało sanktuarium Poległych na Wschodzie: trzymetrowy krzyż i towarzyszące mu napisy, jak choćby ten: „Gdybyśmy o nich zapomnieć mieli, Ty Boże zapomnij o nas”. Zabity przez „nieznanych sprawców” 21 stycznia 1989 roku – **2. ks. Stefan Niedzielak**

Zadanie 24 (3 punkty)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe (podkreśl poprawną odpowiedź):

1. Sztandarowym przykładem rozliczenia się ze stalinizmem i socrealizmem było ukazanie się w sierpniu 1955 roku „Poematu dla dorosłych” Władysława Broniewskiego. (Prawda/Falsz)

3. Oznaką przemian zapoczątkowanych w październiku 1956 roku było uwolnienie prymasa Stefana Wyszyńskiego. (**Prawda**/Fałsz)

3. W 1957 roku władze komunistyczne zamknęły tygodnik „Po Prostu”. Oznaczało to odejście od wolności słowa i symboliczny koniec polskiego Października. (**Prawda**/Fałsz)

Zadanie 25 (1 punkt)

Wskaż poprawną odpowiedź:

Mimo nasilającego się kryzysu gospodarczego od połowy lat 70-tych XX wieku władze PRL starały się przekonać społeczeństwo, że Polska jest dziesiątą potęgą gospodarczą świata, między innymi na łamach organu prasowego PZPR:

- a) **Trybuny Ludu**
- b) Robotnika
- c) Głosu Ludu

Zadanie 26 (5 punktów)

Uzupełnij poniższy tekst, wpisując poprawne informacje:

„W latach siedemdziesiątych XX wieku ogromne sukcesy frekwencyjne odnosiła polska kinematografia. Szczególnym powodzeniem cieszyły się „superprodukcje” *Ziemia obiecana*, *Człowiek z marmuru* w reżyserii (podaj imię i nazwisko reżysera) **Andrzeja Wajdy** i *Potop* (podaj imię i nazwisko reżysera) **Jerzego Hoffmana**. W miarę poprawne stosunki pomiędzy światem kultury i polityki zaczęły się pogarszać w połowie lat siedemdziesiątych, kiedy to w grudniu 1974 r. grupa (podaj liczbę) **15** intelektualistów (m.in. Jacek Bocheński, Edward Lipiński, Zbigniew Herbert, Antoni Słonimski) wystosowała do władz PRL list, w którym domagano się zapewnienia Polakom zamieszkającym w ZSRR lepszego dostępu do polskiej kultury i oświaty. Po sierpniu 1980 roku władze wydały zgodę na publikację Tygodnika Solidarność, którego pierwszym redaktorem naczelnym był (podaj imię i nazwisko) **Tadeusz Mazowiecki**, a także wznawiano książki autora „Zniewolonego umysłu”, zdobywcy w 1980 roku literackiej Nagrody Nobla (podaj imię i nazwisko) **Czesława Miłosza**.”

Zadanie 27 (5 punktów)

Uzupełnij poniższy tekst:

„Przez całą dekadę ekipa Gierka starała się prowadzić ożywioną politykę zagraniczną. Rezultatem tego były wizyty w PRL prezydentów USA (podaj nazwisko przynajmniej jednego z nich) **1. Nixona, 2. Forda, 3. Cartera**. Polska odgrywała także aktywną rolę na forum ONZ i brała udział w podpisaniu Aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE) w (podaj miasto) **Helsinkach** w roku **1975**. Władze starały się w celach propagandowych wykorzystać również sukcesy polskich sportowców na arenie międzynarodowej. Przykładem takich działań była zarówno reprezentacja Polski w piłce nożnej prowadzona przez (podaj imię i nazwisko trenera) **Kazimierza Górskiego**, która zdobyła między innymi złoty i srebrny medal olimpijski, a na mistrzostwach świata w 1974 roku zajęła 3 miejsce, jak również drużyna polskich kolarzy,

B. „Doszło i u nas do tragicznych faktów, że niewinnych ludzi posłano na śmierć. Wiele innych więziono nieraz przez długie lata w tym również i komunistów. Wiele ludzi poddawano bestialskim torturom. Siano strach i demoralizację. Na glebie kultu jednostki wyrastały zjawiska, które naruszały, a nawet przekreślały najgłębszy sens władzy ludowej. Z tym systemem skończyliśmy, względnie kończymy raz na zawsze. Należy wyrazić słowa wielkiego uznania dla XX Zjazdu KPZR, że tak waleśnie dopomógł nam do likwidowania tego systemu.”

C. „Polska granica na Odrze i Nysie jest, jak to dobrze rozumiemy, dla Niemców nad wyraz gorzkim owocem ostatniej wojny, masowego zniszczenia, podobnie jak jest nim cierpienie milionów uchodźców i przesiedleńców niemieckich. [...] I mimo tego wszystkiego, mimo sytuacji obciążonej niemal beznadziejnie przeszłością, właśnie w tej sytuacji, czcigodni Bracia, wołamy do Was: próbujmy zapomnieć. [...] W tym jak najbardziej chrześcijańskim, ale i bardzo ludzkim duchu, wyciągamy do Was, siedzących tu, na ławach kończącego się Soboru, nasze ręce oraz udzielamy wybaczenia i prosimy o nie.”

D. „Podstawą porozumienia są zasady przyszłego systemu politycznego wypływające z niezbywalnego prawa obywateli do życia w państwie, które w pełni urzeczywistnia suwerenność narodu. Oznacza to:

- pluralizm polityczny, znajdujący swój wyraz przede wszystkim w prawie do swobodnego zrzeszania się w ramach demokratycznego ładu konstytucyjnego w organizacjach politycznych, społecznych i zawodowych;
- wolność słowa, w tym stwarzania realnych możliwości dostępu do wszystkich rodzajów środków przekazu różnorodnym siłom politycznym;
- demokratyczny tryb powoływania wszystkich przedstawicieli organów władzy państwowej, tak, by o tym, kto sprawować będzie władzę, rzeczywiście decydowali wyborcy;
- niezawisłość sądów i ich ustawowe uprawnienia kontrolne w stosunku do innych organów powołanych do strzeżenia praworządności i porządku publicznego;
- silny pełnia praw i swobodnie wybrany samorząd terytorialny.”

E. „Próby rozwiązania konfliktu z klasą robotniczą za pomocą siły — głęboko sprzeczne z zasadami socjalizmu — mogły doprowadzić jedynie do przelewu krwi, wykopać przepaść między władzą ludową i narodem oraz otworzyć pole do działania sił rzeczywiście reakcyjnych i antysocjalistycznych. Niestety, takie właśnie były decyzje kierownictwa, podjęte wbrew odczuciom większości aktywu partyjnego, bez konsultacji z całym Biurem Politycznym, a nawet bez poinformowania Komitetu Centralnego, który obradował w dniu 14 grudnia, o sytuacji na Wybrzeżu. Dramat sytuacji polegał na tym, że nie rozumiano charakteru wydarzeń, a zwłaszcza ich przyczyn.”

1. Przemówienie I sekretarza Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej Edwarda Gierka w czasie VIII Plenum KC PZPR w Warszawie (6-7 lutego 1971 r.)
2. Orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich wysłane z Rzymu (18 listopada 1965 r.)
3. Przemówienie Władysława Gomułki, wygłoszone na VIII Plenum KC PZPR (20 października 1956 r.)
4. Rozkaz generała Leopolda Okulickiego z 19 stycznia 1945 r.
5. Porozumienie Okrągłego Stołu w sprawie reform politycznych z 5 kwietnia 1989 r.

A – 4

B – 3

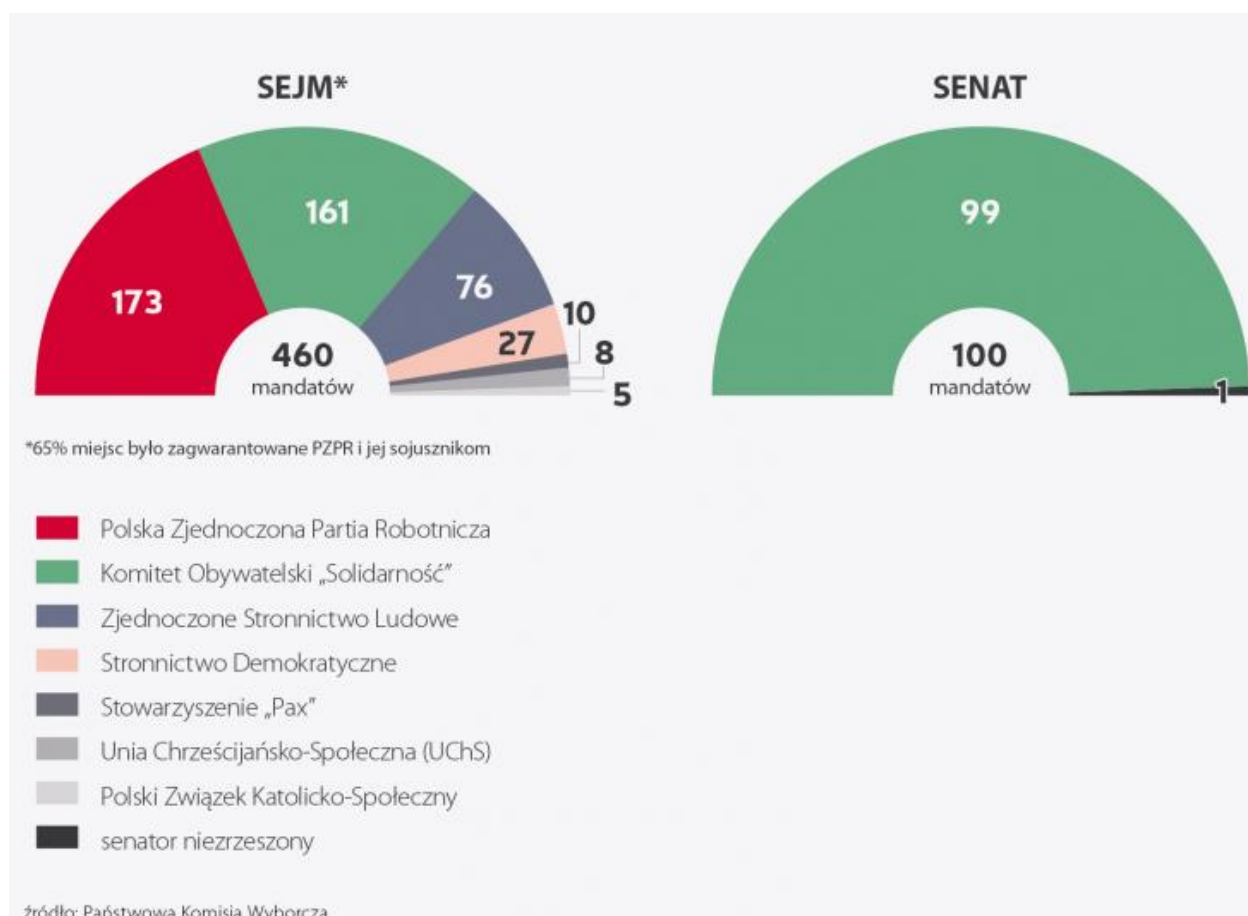
C – 2

D – 5

E – 1

Zadanie 31 (1 punkt)

Podaj dzień/miesiąc/rok wyborów, których wyniki zostały zaprezentowane na wykresie.
4 czerwca 1989 roku.

Zadanie 32 (4 punkty)

Zaznacz, które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe (podkreśl poprawną odpowiedź):

- Jan Paweł II odbył swoją pierwszą pielgrzymkę do Ojczyzny w dniach 2-10 czerwca 1979 r. pod hasłem „Gaude Mater Polonia”. (Prawda/Fałsz)
- Strajkujący w całym kraju w sierpniu 1980 roku zaczęli zrzeszać się w lokalnych Międzyzakładowych Komitetach Strajkowych (MKS). Na czele MKS w Gdańsku stanął Lech Wałęsa, a grupę doradców tworzyli między innymi: Tadeusz Mazowiecki i Bronisław Geremek. (Prawda/Fałsz)
- Wydarzenia sierpnia 1980 roku doprowadziły do zmiany ekipy rządzącej. Edward Gierek ustąpił ze stanowiska I sekretarza PZPR, a zastąpił go Stanisław Kania. (Prawda/Fałsz)
- Pierwsza próba konfrontacji władzy z „Solidarnością” miała miejsce 19 marca 1981 roku. Podczas odbywającej się tego dnia sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej w Toruniu trzech

zaproszonych na obrady związku, wśród nich Jan Rulewski, zostało brutalnie pobitych przez funkcjonariuszy milicji. (Prawda/**Falsz**)

Zadanie 33 (1 punkt)

Wskaż poprawną odpowiedź:

Jakie państwo nosiło miano: „najweselszego baraku demoludów”?

- a) **PRL**
- b) NRD
- c) Czechosłowacja
- d) Kuba